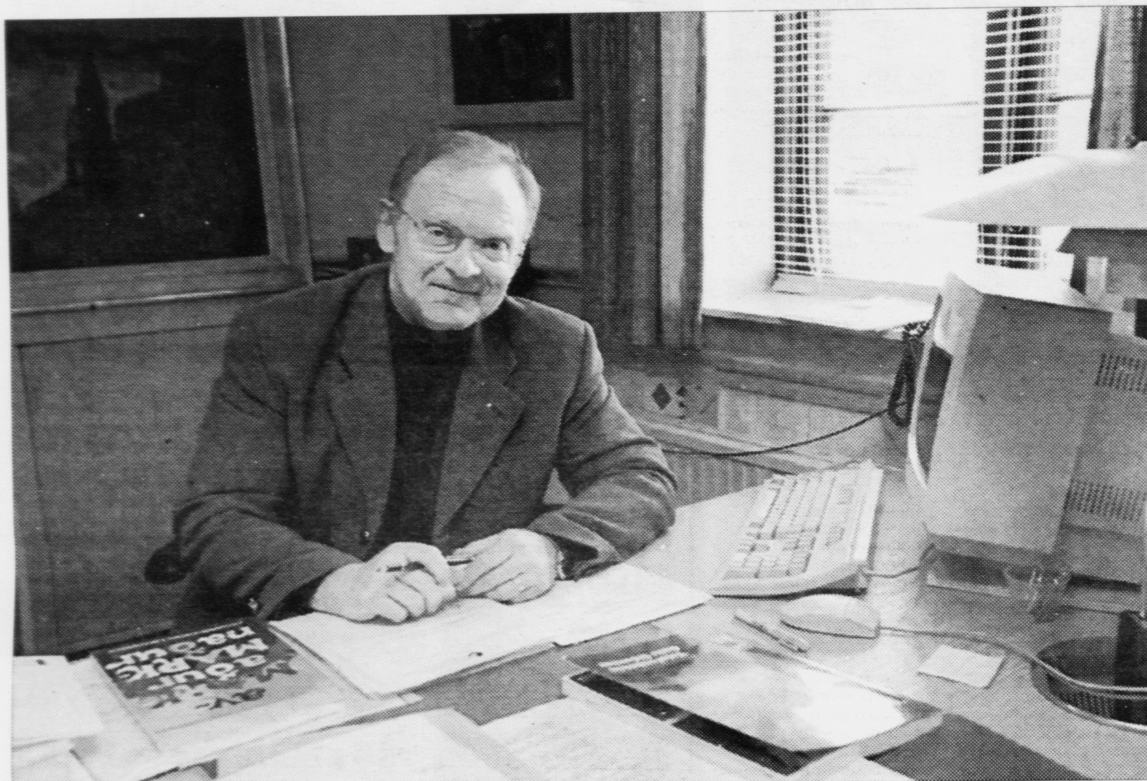

Signar á Brúnni, landsstýrismaður í undirvísing- og mentamállum:

Størsta avbjóðingin at fáa ein góðan fólkkaskúla

– Ein iløga í uppaling og lærdóm, harvið børnini og framtíðina, er tann besta iløgan, vit kunnu gera. Tí skal fólkkaskúlin hava størri játtan at ráða yvir, sigur Signar á Brúnni, sum umsitir skúla og mentan næstu fyra árin í Landsstýrinum.

Signar á Brúnni, landsstýrismaður í undirvísing- og mentamállum. Mynd Jens Kr. Vang.

TURID KJØLBRO

Undirvísing- og mentamálar eru ikki fremmand í hugaheimi og hondum Signars á Brúnni. Hann hevur umsitid málini fyrr í landsstýrinum, og sum útbúgvinn fólkkaskúlalærari hevur hann altíð havt áhuga fyrr føroyskum skúlskap.

Bert 25 ára gamal varð Signar á Brúnni valdur inn á ting fyrstu ferð í 1970, og síðani hevur hann sitið á tingi undantikið valskeiðið 1980 til 1984. Tver reisur hevur hann verið landsstýrismaður, fyrru ferð í sjálfstýrissamgonguni, sum sat frá januar 1989 til januar 1991, har hann umsat undirvísing- og mentamálar, og seinnu ferð frá mars 1993 til september 1994, har hann eitt nú umsat samferðslumál.

Men hevur Signar umsitid undirvísing- og mentamálar, er tað kortini undir heilt øðrum fortreytum, hann hesu ferð setir seg í landsstýrissessin. Nýggja

stýrisskipanarlógin áleggur landsstýrismonnum ráðharrabýrð, og tað hevur við sær, at Signar einsamallur kann gera av, hvørji stig skulu takast frá almennari síðu viðvíkjandi undirvísing- og mentamállum.

Í samgonguskjalinum eru mentan og undirvísingarmál ikki rúgvismesti parturin, orðingarnar eru rættiliga breiðar og í grundini leggur skjalið bert um til dagføringar á økinum.

Í samgonguskjalinum stendur, at ein áttan verður gjørd fyri útbúgvingarverkið við atliti til framtíðar útbúgvingar, samskipanir og rættalisingar. Hvat verður lagt í hesa orðingina?

– Tað ræður um at vera við og taka alt tað nýggja, ið kemur, inn í okkara skúlar samstundis sum teir skulu rekast so biliga sum til ber. Tí eiga vit at hyggja at, hvørji møguleikar eru at samskipa skúlarnar upp aftur meir. Sum dømi kann eg nevna, at í míni tíð sum

landsstýrismaður fóru vit undir eitt samstarv millum studentaskúlan og handils-skúlan á Kambsdali. Ein nevnd kannaði, hvørji fyrimunir og vansar vóru í, at skúlarnir lógu saman. Nógvir fyrimunir eru, ikki bara í byggikostnaðinum, men eisini við tað, at skúlarnir brúka somu útgerð, tól, høli, matstovur, samkomuhøli og annað.

– Eingin ítøkilig samanlegging er uppá tal. Hinvegin eiga vit at hava í huga, tá ið farið verður undir nakað nýtt – at byggja biligt og at samstarva, soleiðis at raksturinn verður so bilgur sum til ber. Tí verður tað eisini lættari at taka ímóti øllum nýggjum.

– Eg havi onga áttan um at leggja nakran skúla niður. Men eg dugi væl at siggja, at tað í pengum loysir seg at flyta onkran skúla og leggja hann saman við ein annan. Spurningurin er bara, um tað loysir seg í aðrar mætar, sigur Signar á Brúnni.

Fólkkaskúlin, miðnámsútbúgvingarnar og hægri útbúgvingarnar skulu styrkjast, so tær kunnu fylgja við í tøkniliga samskiðsmennningini. Tú hevur sagt, at ov nógvur byrðar verða lagdar yvir á kommunurnar. Kanst tú útgreina tað nærri?

– Tá ið fólkkaskúlalógin var fyrri í tinginum fanst eg at, at vit ikki fingi at vita, hvussu nógv hon fór at kosta. Føroya Kommunufelag og Tórshavnar býráð gjørdur vart við, at tey vildu ikki hava lógina sett í gildi fyrr enn nakrar útrokningar vóru lagdar fram, sum søgdu, hvør kostnaðurin fór at verða. Tað líktist ongum, at nágreiniligar útrokningar ikki vóru gjørdar, men lógin fór ígjøgnum kortini. Tað fer at kosta nógv meiri enn tað leysliga varð horið fram av tásitandi samgongu. Tí er neyðugt at gera eina meting av, hvat til dømis tað fer at kosta skúlanum at fáa kunningartøkni inn um skúlans gátt og hvør skal bera kostnaðin av tí. Spurningurin er, hvat kommunurnar orka, tí nógvur eru framvegis illa fyrri. Kunnu vit áleggja teimum at útvega alla útgerð til skúlarnar. Tað eru hesi viðurskipti, eg vil hava nágreiniliga viðgjørd av til dømis einum arbeidsbólk.

– Hinvegin vil eg halda fast við, at kommunurnar eiga at rinda tað, ið tað kostar, men av tí at støðan er so ring hjá nógvum, eiga vit at kanna eftir, um lándið kann stuðla kommununum í hesum, soleiðis at lándið letur nakað. Tað kann ikki vera rætt, at summir skúlar sita við ongum, meðan aðrir hava alt, tí kommunan hevur ráð. Tað eru næmingarnir, ið verða við sviðsøð, og tað kann ikki vera rætt.

– Størri játtan
Løttingið hevur samtykt eina fólkkaskúlalóg, men hevur ikki játtað pengar, soleiðis at karmarnir kunnu fyllast. Fer føroyski fólkkaskúlin meiri pengar á figgarlógin?

– Eftir mínum tykki má fólkkaskúlin fáa størri játtan. Nýggja fólkkaskúlalógin fer heilt vist at kosta meir enn tann gamla. Broytingarnar eru stórar og umfangandi. Føroya Lærarafelag gjørdi vart við, tá ið lógin var fyrri í tinginum, at hon fer at kosta 80-100 mill. krónur meir um árið fyri land og kommunur. Eg dugi at siggja, at tað verður ikki hugsingur um at seta so stóra upphædd av, men verður talan ikki um eina ávísa øking, so er eingin grund til at seta nýggja fólkkaskúlalóg í gildi, sum hevur víðari karnar enn tann gamla. Kunningartøkni kemur inn í skúlarnar av álvara nú 1. august, men ikki ein króna er sett av á figgarlógin í hesum árinum. Og tað er ringt at skilja.

Hvussu skal læraraskúla-útbúgvingin broytast, og hvussu skulu útbúgvararararar skúlasi til at fylgja við broytingunum, ið nýggja lógin ásetir?

– Tá ið tú broytir eina fólkkaskúlalóg fullkomiliga, har nógvur nýggjar lærugreinar koma inn í skúlarnar, er tað neyðugt, at Læraraskúlin fylgir eftir. Ein nevnd við særkønum fólki er sett at endurskoða læraraskúla-útbúgvingina. Endamálið er so at dagføra læraraskúla-útbúgvingina so hon samsvarar nýggju fólkkaskúlalógina.

– Tað er ógvuliga óhepp- ið, at lærararnir ikki eru til reiðar at undirvísa í øllum tí nýggja. Eg veit um lærarar, sum hava fingið sær fatur á kunneleika sjálfir, tí tað hava teir verið noyddir til. Eitt tað tydingarmesta er, at lærarar fáa skeið og eftirskúling, soleiðis at allir vita, hvat tað snýr seg um.

Fyrst í hesum árinum var eitt drúgt verkfall í sambandi við, at yrkisfelagið hjá studentaskúlaálararum mótmælti, at næmingatalið í einum flokki varð hækkað. Verkfallið snúdi seg um prinsippir, men varð fyrifallt loyst. Hvussu hevði tú loyst málið, um tað kemur í afur?

– Tað velst um, hvussu trupulleikarnar vera. Helst hevði eg loyst málið á sama hátt sum tað varð. Eg eri samdur í yrkisfelagnum í, at tá ið næmingatalið fer upp á 26-27 ella meir, er tað nógv strævnari at undirvísa, tú missir tú meir fyrri minni. Men fer næmingatalið ov langt niður, kostar tað ógvuliga nógv. Tí er tað ein ógvuliga trupul støða at koma í, tí sum landsstýrismaður ert tú bundin av figgjarkarmunum, sum eru.

Dagføringar

Vinnuskúlar skulu styrkjast til framtíðar avbjóðingar. Hvat verður hugsað um her?

– Her snýr tað eisini um dagføring av lógnum. Partur av teimum broytingunum komu í tingið seinast, men fullu burtur, tí val varð